HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a patra)

1 octombrie 2009 *

În cauza C-3/08,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolului 234 CE de tribunal du travail de Nivelles (Belgia), prin decizia din 18 decembrie 2007, primită de Curte la 8 ianuarie 2008, în procedura

Ketty Leyman

împotriva

Institut national d'assurance maladie-invalidité (INAMI),

CURTEA (Camera a patra),

compusă din domnul K. Lenaerts, președinte de cameră, domnul T. von Danwitz, doamna R. Silva de Lapuerta (raportor), domnii G. Arestis și J. Malenovský, judecători,

* Limba de procedură: franceza.

avocat general: domnul M. Poiares Maduro,
grefier: domnul M.-A. Gaudissart, șef de unitate,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 17 decembrie 2008,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru doamna Leyman, de E. Piret, avocat;

— pentru guvernul belgian, de doamna L. Van den Broeck, în calitate de agent;

— pentru guvernul olandez, de doamnele C. Wissels și M. Noort, în calitate de agenți;

— pentru guvernul Regatului Unit, de doamna V. Jackson, în calitate de agent, asistată de domnul T. Ward, barrister;

— pentru Consiliul Uniunii Europene, de doamna M. Veiga și de domnul D. Canga Fano, în calitate de agenți;

— pentru Comisia Comunităților Europene, de domnii M. van Hoof și V. Kreuschitz, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 19 februarie 2009,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește articolul 40 alineatul (3) din Regulamentul (CEE) nr. 1408/71 al Consiliului din 14 iunie 1971 de aplicare a regimurilor de securitate socială în raport cu lucrătorii salariați, cu lucrătorii care desfășoară activități independente și cu membrii familiilor acestora care se deplasează în cadrul Comunității, în versiunea modificată și actualizată prin Regulamentul (CE) nr. 118/97 al Consiliului din 2 decembrie 1996 (JO 1997, L 28, p. 1, Ediție specială, 05/vol. 4, p. 35), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE) nr. 647/2005 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 aprilie 2005 (JO L 117, p. 1, Ediție specială, 05/vol. 7, p. 211, denumit în continuare „Regulamentul nr. 1408/71”), precum și compatibilitatea cu dreptul comunitar a anumite aspecte ale legislației belgiene în domeniul prestațiilor de invaliditate.

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între doamna Leyman, o resortisantă belgiană, pe de o parte, și Institut national d'assurance maladie-invalidité (INAMI) (Institutul național de asigurări de sănătate și de invaliditate), pe de altă parte, cu privire la data de la care aceasta are dreptul la o indemnizație de invaliditate.

Cadrul juridic

Reglementarea comunitară

3 Articolul 13 din Regulamentul nr. 1408/71 prevede:

„(1) Sub rezerva articolelor 14c și 14f, persoanele cărora li se aplică prezentul regulament se află sub incidența legislației unui singur stat membru. Această legislație se stabilește în conformitate cu dispozițiile prezentului titlu.

(2) Sub rezerva articolelor 14-17:

(a) persoana care desfășoară o activitate salariată pe teritoriul unui stat membru se supune legislației statului respectiv chiar dacă își are domiciliul pe teritoriul altui stat membru sau dacă întreprinderea sau angajatorul la care persoana este încadrată își are sediul social sau adresa pe teritoriul altui stat membru;

[…]”

4 Articolul 37 din Regulamentul nr. 1408/71 prevede:

„(1) Lucrătorul salariat sau lucrătorul care desfășoară o activitate independentă, care s-a aflat succesiv sau alternativ sub incidența legislației a două sau mai multe state membre și care a realizat perioade de asigurare exclusiv în temeiul legislației potrivit căreia cuantumul prestațiilor de invaliditate este independent de durata perioadelor de asigurare, beneficiază de prestații în conformitate cu articolul 39. Prezentul articol nu se referă la majorările sau suplimentele de pensie cu privire la copii, acordate în conformitate cu dispozițiile capitolului 8.

(2) Anexa IV partea A menționează legislațiile de tipul menționat la alineatul (1), care sunt în vigoare pe teritoriul fiecărui stat membru interesat."

5 Articolul 40 din Regulamentul nr. 1408/71 este formulat după cum urmează:

„(1) Lucrătorul salariat sau lucrătorul care desfășoară o activitate independentă, care a fost supus succesiv sau alternativ legislației a două sau mai multe state membre, dintre care cel puțin una nu este de tipul menționat la articolul 37 alineatul (1), beneficiază de prestații în temeiul dispozițiilor capitolului 3, care se aplică *mutatis mutandis*, luându-se în considerare dispozițiile alineatului (4).

(2) Cu toate acestea, persoana în cauză care se află în incapacitate de muncă urmată de invaliditate, atât timp cât se supune legislației menționate în anexa IV partea A, beneficiază de prestații în conformitate cu dispozițiile articolului 37 alineatul (1) în următoarele condiții cumulative:

— să îndeplinească condițiile impuse de legislația respectivă sau de alte legislații de același tip, ținând seama, după caz, de articolul 38, însă fără să se recurgă la perioadele de asigurare realizate în temeiul legislațiilor care nu sunt menționate în anexa IV partea A;

— să nu îndeplinească condițiile impuse pentru dobândirea dreptului la prestațiile de invaliditate în temeiul unei legislații care nu este menționată în anexa IV partea A;

— să nu invoce eventualele drepturi la prestațiile de limită de vârstă, luându-se în considerare articolul 44 alineatul (2) a doua teză.

(3) (a) În scopul stabilirii dreptului la prestații în temeiul legislației unui stat membru, menționată în anexa IV partea A, care subordonează acordarea de prestații de invaliditate condiției ca, pe parcursul unei perioade determinate, persoana

respectivă să fi beneficiat de prestații de boală în numerar sau să se fi aflat în incapacitate de muncă în cazul în care un lucrător salariat sau un lucrător care desfășoară o activitate independentă care a fost supus acelei legislații suferă o incapacitate de muncă care conduce la invaliditate în timpul cât se află sub incidența legislației unui alt stat membru, se iau în considerare următoarele situații, fără a se aduce atingere articolului 37 alineatul (1):

(i) orice perioadă pe parcursul căreia, pentru respectiva incapacitate de muncă, în temeiul legislației celui de al doilea stat membru, persoana a beneficiat de prestații de boală în numerar sau, în locul acestora, a continuat să primească un salariu;

(ii) orice perioadă pe parcursul căreia, pentru invaliditatea care a urmat acelei incapacități de muncă, persoana a beneficiat de prestații în sensul prezentului capitol 2 și al capitolului 3 următor din prezentul regulament, acordate pentru invaliditate, în temeiul legislației celui de al doilea stat membru,

ca și cum ar fi o perioadă pe parcursul căreia prestațiile de boală în numerar ar fi fost acordate acestuia, în temeiul legislației primului stat membru sau pe parcursul căreia a fost în incapacitate de muncă în sensul acelei legislații.

(b) Dreptul la prestații de invaliditate în temeiul legislației primului stat membru este dobândit fie la expirarea perioadei preliminare de indemnizare în caz de boală, așa cum prevede respectiva legislație, fie la expirarea perioadei preliminare de incapacitate de muncă, așa cum prevede respectiva legislație, dar nu înainte de:

(i) data dobândirii dreptului la prestații de invaliditate, menționate la litera (a) punctul (ii), în temeiul legislației celui de al doilea stat membru

sau de

(ii) ziua următoare ultimei zile în care persoana respectivă are dreptul să beneficieze de prestații de boală în numerar, în temeiul legislației celui de al doilea stat membru.

(4) O decizie luată de o instituție a unui stat membru cu privire la gradul de invaliditate al unui solicitant este obligatorie pentru instituția oricărui alt stat membru implicat, cu condiția ca în anexa V să fie recunoscută concordanța între legislația acestor state cu privire la condițiile referitoare la gradul de invaliditate."

6 Anexa IV partea A la Regulamentul nr. 1408/71 menționează regimul general de invaliditate belgian printre legislațiile în vigoare de tipul celor prevăzute la articolul 37 alineatul (1) din acest regulament, însă nu face referire la regimul luxemburghez.

7 Anexa V la același regulament recunoaște concordanța dintre regimul general de invaliditate belgian și regimul de invaliditate al lucrătorilor manuali și al personalului administrativ din Marele Ducat al Luxemburgului, în ceea ce privește condițiile referitoare la gradul de invaliditate.

Legislațiile belgiană și luxemburgheză

8 Potrivit articolului 87 din Legea belgiană din 14 iulie 1994 privind asigurarea obligatorie pentru asistență medicală și indemnizații (denumită în continuare „Legea din 1994"):

„Titularul […] în incapacitate de muncă […] primește pentru fiecare zi lucrătoare din perioada de un an care începe să curgă la data declanșării incapacității sale de muncă […] o indemnizație numită «indemnizație de incapacitate primară»."

9 Potrivit articolului 93 din Legea din 1994:

„În cazul în care incapacitatea de muncă se prelungește dincolo de perioada de incapacitate primară, pentru fiecare zi lucrătoare de incapacitate de muncă […] se plătește o indemnizație numită «indemnizație de invaliditate»."

10 În dreptul belgian, pensia de invaliditate nu depinde de durata perioadei de asigurare.

11 În dreptul luxemburghez, atunci când incapacitatea de muncă este recunoscută ca fiind definitivă sau permanentă, dreptul la pensia de invaliditate se dobândește din prima zi de încetare a activității profesionale. Cuantumul pensiei de invaliditate este legat de durata perioadei de asigurare.

12 Convenția belgiano-luxemburgheză privind securitatea socială a lucrătorilor frontalieri și protocolul final, semnate la Arlon la 24 martie 1994 și aprobate prin Legea din 28 aprilie 1995 (*Moniteur belge* din 7 iunie 1995, p. 16139), prevăd, în cazul lucrătorilor frontalieri, plata indemnizației de invaliditate belgiene înainte de sfârșitul perioadei de incapacitate primară.

Acțiunea principală și întrebările preliminare

13 Doamna Leyman a desfășurat o activitate salariată în Belgia între 1971 și 2003. Din 1999, aceasta are reședința în Luxemburg și, începând din luna august a anului 2003, i se aplică sistemul luxemburghez de securitate socială.

14 La 8 iulie 2005, autoritățile competente luxemburgheze au recunoscut că doamna Leyman se află în incapacitate de a munci în perioada cuprinsă între 8 iulie 2005 și 29 februarie 2012, data pensionării sale. I s-a acordat, așadar, o indemnizație de invaliditate pentru perioadele de asigurare realizate în Luxemburg. Cuantumul lunar al pensiei alocate doamnei Leyman de instituția luxemburgheză este de 322,83 de euro.

15 Sesizat de doamna Leyman cu o cerere de indemnizație pentru cauză de invaliditate pentru perioadele de asigurare realizate în Belgia, INAMI i-a acordat, prin decizia din 23 iunie 2006, o astfel de indemnizație în cuantum lunar de 737,10 euro, începând din 8 iulie 2006, în conformitate, potrivit institutului menționat, cu articolul 40 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul nr. 1408/71 și cu articolul 93 din Legea din 1994.

16 Doamna Leyman a introdus la instanța de trimitere o acțiune împotriva deciziei menționate a INAMI, solicitând ca plata indemnizației de invaliditate care i-a fost astfel acordată să fie efectuată cu începere de la 8 iulie 2005.

17 În acest context, tribunal du travail de Nivelles a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Articolul 40 [alineatul] (3) [litera] (b) din Regulamentul [nr.] 1408/711 și articolul 93 din [Legea din 1994] sunt contrare articolului 18 din Tratatul CE prin faptul că, în cazul unui lucrător rezident și care lucrează într-o țară de tip A (în speță, Belgia), care urmează să se instaleze într-o țară de tip B (în speță, Marele Ducat al Luxemburgului), nu permit, în cursul primului an de incapacitate de muncă, acordarea unei indemnizații care să ia în considerare perioada de muncă și de contribuție din țara de tip A (Belgia)?

2) Articolul 40 [alineatul] (3) [litera] (b) din Regulamentul [nr.] 1408/71 și articolul 93 din [Legea din 1994] sunt contrare articolului 18 din Tratatul CE prin faptul că, în cazul unui lucrător rezident și care lucrează într-o țară de tip A (în speță, Belgia), care urmează să se instaleze într-o țară de tip B (în speță, Marele Ducat al Luxemburgului), ar crea o discriminare în detrimentul lucrătorului care își exercită dreptul la liberă circulație nepermițând, în cursul primului an de incapacitate de muncă, acordarea unei indemnizații care să ia în considerare perioada de muncă și de contribuție din țara de tip A (Belgia)[?]”

Cu privire la întrebările preliminare

18 Cu titlu introductiv, trebuie să se constate că, deși întrebările adresate de instanța de trimitere se referă la articolul 18 CE, o situație precum cea din acțiunea principală intră sub incidența articolelor 39 CE și 42 CE.

19 Într-adevăr, reiese atât din decizia de trimitere, cât și din observațiile prezentate Curții că doamna Leyman s-a instalat în Luxemburg în vederea exercitării unei activități salariate.

20 Or, în mod constant, în jurisprudență s-a arătat că articolul 18 CE, care prevede, în general, dreptul oricărui cetățean al Uniunii la libera circulație și la ședere pe teritoriul statelor membre, își găsește o expresie specifică în articolul 39 CE, în ceea ce privește libera circulație a lucrătorilor (a se vedea Hotărârea din 26 aprilie 2007, Alevizos, C-392/05, Rep., p. I-3505, punctul 66, și Hotărârea din 11 septembrie 2007, Hendrix, C-287/05, Rep., p. I-6909, punctul 61).

21 În aceste condiții, întrebările adresate trebuie înțelese ca urmărind să stabilească, în esență, dacă articolele 39 CE și 42 CE trebuie interpretate în sensul că se opun unei condiții precum cea prevăzută la articolul 93 din Legea din 1994, care a fost introdusă în conformitate cu articolul 40 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul nr. 1408/71, în măsura în care această condiție are drept rezultat faptul că o persoană precum doamna Leyman, care, după ce a muncit și a avut reședința pe teritoriul Regatului Belgiei – stat membru a cărui legislație este de tipul A – s-a instalat într-un alt stat membru a cărui legislație este de tipul B, este lipsită de orice indemnizație în sarcina instituției competente din primul stat membru în primul an de incapacitate de muncă și în măsura în care aceasta ar crea astfel o discriminare în detrimentul lucrătorului care își exercită dreptul la libera circulație.

22 În această privință, trebuie amintit de la bun început că, în vederea coordonării regimurilor de asigurare de invaliditate ale statelor membre, Regulamentul nr. 1408/71 operează o distincție după cum lucrătorul s-a aflat exclusiv sub incidența unor legislații potrivit cărora cuantumul prestațiilor nu depinde de durata perioadelor de asigurare (așa-numita legislație de „tip A") – situație prevăzută la articolele 37-39 din acest regulament – sau s-a aflat fie exclusiv sub incidența unor legislații potrivit cărora cuantumul prestațiilor depinde de durata menționată (așa-numita legislație de „tip B"), fie sub incidența unor legislații din aceste două tipuri, situație prevăzută la articolul 40 din același regulament.

23 Lucrătorii care se află în situația prevăzută la articolul 40 din Regulamentul nr. 1408/71 beneficiază de prestații de invaliditate conform dispozițiilor acestui regulament referitoare la limita de vârstă și la deces, care sunt aplicabile prin analogie.

24 Deși sistemul prevăzut pentru lucrătorii care se află în situația menționată la articolele 37-39 din Regulamentul nr. 1408/71 presupune, în măsura în care este relevant în prezenta cauză, că nu există decât un singur stat membru care stabilește, conform ordinii sale juridice, dreptul la prestații de invaliditate și care plătește aceste prestații, sistemul prevăzut pentru lucrătorii care se află în situația menționată la articolul 40 din acest regulament presupune, în principiu, că operațiunile de lichidare a prestațiilor de invaliditate trebuie efectuate în raport de toate legislațiile sub incidența cărora s-a aflat lucrătorul și că, dacă este cazul, acesta din urmă primește de la fiecare stat membru vizat o prestație de invaliditate calculată, potrivit regulilor menționate la articolul 46 din același regulament, în funcție de perioadele de asigurare realizate în temeiul legislației sale.

25 În cauza principală, întrucât reclamanta s-a aflat sub incidența unei legislații de tip A, respectiv regimul de asigurări de invaliditate belgian, și a unei legislații de tip B, respectiv regimul de asigurări de invaliditate luxemburghez, autoritățile competente belgiene și luxemburgheze au efectuat operații de calcul și de lichidare în conformitate cu articolul 46 din Regulamentul nr. 1408/71, reușind să determine cuantumul lunar al prestației de invaliditate pe care fiecare dintre ele îl datorează și care, în fond, nu este discutat de părțile din acțiunea principală.

26 Totuși, acestea din urmă nu sunt de acord cu privire la data de la care ar trebui plătită prestația de invaliditate datorată în Belgia.

Cu privire la sistemul belgian de asigurări de sănătate și de invaliditate și la indemnizația de incapacitate primară

27 Reiese din decizia de trimitere, precum și din observațiile prezentate Curții, în special de guvernul belgian, că sistemul în vigoare în Belgia organizează asigurările de sănătate și asigurările de invaliditate într-un singur regim, astfel încât lucrătorul care se află în incapacitate de muncă intră mai întâi sub incidența unui regim privind incapacitățile tranzitorii și, numai după o anumită perioadă, i se aplică un regim destinat să acopere incapacitățile totale sau parțiale de lungă durată, dacă nu chiar definitive.

28 Mai ales în Belgia, un lucrător care se află în incapacitate de muncă intră, într-o primă etapă, sub incidența unui regim de asigurări de sănătate pe o perioadă de un an, în cursul căreia primește așa-numita indemnizație de „incapacitate primară". Într-o a doua etapă, respectiv după expirarea perioadei menționate, în cazul în care lucrătorul continuă să se afle în incapacitate de muncă, i se aplică un regim de asigurări de invaliditate și primește o indemnizație de invaliditate.

29 Așadar, sistemul menționat nu operează o distincție, din punctul de vedere al stării lucrătorului, între incapacitatea temporară, precum boala, pe de o parte, și incapacitatea definitivă, precum invaliditatea, pe de altă parte. Incapacitatea temporară și invaliditatea nu se disting decât prin faptul că aceasta din urmă constituie o prelungire dincolo de un an a situației de incapacitate a lucrătorului.

30 În schimb, sistemul luxemburghez distinge asigurarea de sănătate de asigurarea de invaliditate, astfel încât, dacă lucrătorul este recunoscut în stare de incapacitate temporară, i se aplică regimul de asigurări de sănătate care îi conferă dreptul la indemnizații de boală, în timp ce, dacă este recunoscut în stare de incapacitate definitivă sau permanentă, intră sub incidența unui regim de asigurări de invaliditate care îi conferă dreptul la indemnizații de invaliditate.

31 Rezultă că, în sisteme în care asigurarea de sănătate și asigurarea de invaliditate sunt combinate, precum sistemul belgian, recunoașterea unei invalidități, fără intervenția unei perioade preliminare de incapacitate, nu este avută în vedere și, în consecință, o astfel de recunoaștere acordată într-un alt stat membru, precum Marele Ducat al Luxemburgului, ridică probleme de coordonare a sistemelor de securitate socială în cazul în care, precum în acțiunea principală, trebuie efectuate operațiuni de lichidare în raport cu diferite sisteme, prin aplicarea regulilor cuprinse în articolele 40 și 46 din Regulamentul nr. 1408/71.

32 Astfel, în cazul în care, potrivit legislației luxemburgheze, dreptul la indemnizația de invaliditate se dobândește din prima zi de incapacitate de muncă, o astfel de indemnizație începe să fie plătită, în temeiul legislației belgiene, numai după expirarea unei perioade de un an, în care lucrătorul cu reședința în Belgia aflat în stare de incapacitate primește indemnizația de incapacitate primară.

33 Or, în astfel de situații, autoritățile competente belgiene consideră că articolul 40 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul nr. 1408/71 trebuie interpretat în sensul că dreptul la prestația de invaliditate belgiană se dobândește la expirarea perioadei de incapacitate primară de un an. În plus, autoritățile menționate nu îi acordă lucrătorului o indemnizație pentru această din urmă incapacitate.

Cu privire la articolul 40 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1408/71

34 Trebuie arătat că articolul 40 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1408/71 privește cazul unui lucrător care s-a aflat într-un stat membru sub incidența unei legislații de tip A, care subordonează acordarea prestațiilor de invaliditate condiției ca, pe parcursul unei perioade determinate, persoana respectivă să fi beneficiat de prestații de boală în numerar sau să se fi aflat în incapacitate de muncă, în cazul în care lucrătorul menționat este atins de o incapacitate de muncă ce conduce la invaliditate în timpul cât se află sub incidența legislației unui alt stat membru.

35 Coordonarea stabilită de dispoziția menționată prevede, în primul rând, să se țină seama de orice perioadă în care lucrătorul a beneficiat, în temeiul legislației celui de al doilea stat membru, fie de prestații de boală în numerar sau de menținerea salariului său pentru incapacitate de muncă, fie de prestații pentru invaliditatea care a urmat după această incapacitate de muncă, ca și cum ar fi vorba despre o perioadă pe parcursul căreia prestațiile de boală în numerar i-ar fi fost acordate în temeiul legislației primului stat membru sau pe parcursul căreia acesta a fost în incapacitate de muncă în sensul acelei legislații [articolul 40 alineatul (3) litera (a) din Regulamentul nr. 1408/71].

36 În al doilea rând, se prevede că dreptul la prestații de invaliditate în temeiul legislației primului stat membru se dobândește fie la expirarea perioadei preliminare de indemnizare în caz de boală, fie la expirarea perioadei preliminare de incapacitate de muncă, astfel cum prevede respectiva legislație, dar nu înainte de data dobândirii dreptului la prestațiile pentru invaliditatea care a urmat incapacitatea de muncă, în temeiul legislației celui de al doilea stat membru, sau de ziua următoare ultimei zile în care persoana respectivă are dreptul să beneficieze de prestații de boală în numerar, în temeiul legislației celui de al doilea stat membru [articolul 40 alineatul (3) litera (b) din regulamentul menționat].

37 Este vorba, așadar, despre două tipuri diferite de reguli de coordonare.

38 Pe de o parte, regula prevăzută la articolul 40 alineatul (3) litera (a) din Regulamentul nr. 1408/71 asimilează și însumează evenimentele survenite în perioadele realizate sub incidența legislației celui de al doilea stat membru, în scopul de a verifica dacă sunt îndeplinite condițiile impuse de legislația primului stat membru pentru a se dobândi dreptul la prestații de invaliditate.

39 Pe de altă parte, regula prevăzută la articolul 40 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul nr. 1408/71 stabilește o limită temporală pentru dobândirea dreptului la prestații de invaliditate în primul stat membru, recunoscându-i acestuia în special posibilitatea de a

condiționa acordarea acestor prestații de expirarea unei perioade preliminare în care persoana respectivă fie s-a aflat în incapacitate de muncă, fie a beneficiat de prestații de boală în numerar, posibilitate de care legiuitorul belgian a făcut uz prin faptul că a prevăzut, la articolul 93 din Legea din 1994, scurgerea unei perioade de un an de incapacitate primară înainte de dobândirea dreptului la astfel de prestații.

Cu privire la libera circulație a lucrătorilor

40 În ceea ce privește libera circulație a lucrătorilor, trebuie amintit că articolul 42 CE lasă să subziste diferențe între regimurile de securitate socială ale diverselor state membre și, în consecință, între drepturile persoanelor care muncesc în aceste state. Diferențele de fond și de procedură dintre regimurile menționate nu sunt, așadar, afectate de articolul 42 CE (a se vedea Hotărârea din 7 februarie 1991, Rönfeldt, C-227/89, Rec., p. I-323, punctul 12, și Hotărârea din 5 octombrie 1994, van Munster, C-165/91, Rec., p. I-4661, punctul 18).

41 Cu toate acestea, este cert că scopul articolului 39 CE nu ar fi atins dacă, în urma exercitării dreptului la liberă circulație, lucrătorii migranți ar trebui să piardă avantaje privind securitatea socială care le sunt asigurate de legislația unui stat membru. O asemenea consecință ar putea astfel să descurajeze lucrătorul comunitar să își exercite dreptul la libera circulație și ar constitui, prin urmare, un obstacol în calea acestei libertăți (a se vedea Hotărârea din 4 octombrie 1991, Paraschi, C-349/87, Rec., p. I-4501, punctul 22, și Hotărârea van Munster, citată anterior, punctul 27).

42 Or, în speță, trebuie să se constate că, deși articolele 87 și 93 din Legea din 1994 nu operează o distincție între lucrătorii care și-au exercitat libertatea de circulație și cei care nu și-au exercitat-o, aplicarea acestor articole conduce totuși la dezavantajarea în primul an a lucrătorilor care se află într-o situație precum cea a reclamantei din acțiunea principală în raport cu lucrătorii care, aflându-se de asemenea într-o situație de incapacitate definitivă sau permanentă, nu și-au exercitat libertatea de circulație.

43 Astfel, dacă aceşti din urmă lucrători au dreptul la indemnizaţia de incapacitate primară în Belgia, doamna Leyman nu are dreptul nici la această indemnizaţie, nici la o altă indemnizaţie similară în Luxemburg, dat fiind că aceasta primeşte deja o prestaţie de invaliditate în ultimul stat membru.

44 În plus, în măsura în care plata indemnizaţiei de invaliditate pentru perioadele de muncă şi de contribuţie realizate în Belgia începe să fie efectuată numai după scurgerea perioadei de incapacitate primară de un an, aplicarea articolelor 87 şi 93 din Legea din 1994 preconizată de autorităţile competente belgiene are drept consecinţă faptul că lucrătorii care se află într-o situaţie precum cea a doamnei Leyman au plătit contribuţii sociale pentru care nu vor beneficia de prestaţii în primul an de incapacitate.

45 În această privinţă, Curtea a statuat deja că Tratatul CE nu garantează unui lucrător faptul că extinderea activităţilor sale în mai mult de un stat membru sau transferul acestora într-un alt stat membru sunt neutre în ceea ce priveşte securitatea socială. Având în vedere disparităţile legislaţiilor statelor membre din domeniul securităţii sociale, o asemenea extindere sau un asemenea transfer pot fi, după caz, mai mult sau mai puţin avantajoase ori dezavantajoase pentru lucrător în planul protecţiei sociale. Rezultă că, şi în cazul în care aplicarea sa este astfel mai puţin favorabilă, o asemenea legislaţie rămâne conformă cu dispoziţiile articolelor 39 CE şi 43 CE dacă nu dezavantajează lucrătorul vizat în raport cu cei care îşi exercită toate activităţile în statul membru în care se aplică legislaţia menţionată sau în raport cu cei cărora această legislaţie li se aplica deja şi dacă aceasta nu are drept consecinţă pur şi simplu plata unor contribuţii sociale pentru care nu se va beneficia de prestaţii (a se vedea Hotărârea din 19 martie 2002, Hervein şi alţii, C-393/99 şi C-394/99, Rec., p. I-2829, punctul 51, precum şi Hotărârea din 9 martie 2006, Piatkowski, C-493/04, Rec., p. I-2369, punctul 34).

46 Or, într-o situaţie precum cea din acţiunea principală, în cazul în care aplicarea articolelor 87 şi 93 din Legea din 1994 preconizată de autorităţile competente belgiene conduce la refuzul de a acorda vreo prestaţie lucrătorului care şi-a exercitat dreptul la libera circulaţie în primul an de incapacitate, este necesar să se constate că o asemenea aplicare este contrară dreptului comunitar, dat fiind că, pe de o parte, dezavantajează acest lucrător în raport cu cei care se află în aceeaşi stare de incapacitate definitivă, însă

nu au exercitat o astfel de libertate, și, pe de altă parte, are drept consecință plata unor contribuții sociale pentru care nu se va beneficia de prestații.

47 Mai trebuie amintit că, în măsura în care, conform articolului 40 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1408/71, concordanța dintre regimul general de invaliditate belgian și regimul luxemburghez în ceea ce privește condițiile referitoare la starea de invaliditate este recunoscută în anexa V la Regulamentul nr. 1408/71, decizia adoptată de autoritățile competente luxemburgheze cu privire la respectiva stare de invaliditate se impune autorităților competente belgiene.

48 În speță, aplicarea în cazul lucrătorului migrant a legislației naționale în cauză în acțiunea principală, realizată în același mod precum în cazul lucrătorului care nu emigrează, produce repercusiuni neprevăzute și puțin compatibile cu scopul articolului 39 CE, legate de faptul că dreptul la prestații de invaliditate al lucrătorului migrant este reglementat de două legislații divergente, astfel cum reiese din cuprinsul punctelor 28-33 din prezenta hotărâre (a se vedea, prin analogie, Hotărârea van Munster, citată anterior, punctul 30).

49 În fața unei asemenea divergențe între legislații, principiul cooperării loiale prevăzut la articolul 10 CE obligă autoritățile naționale competente să utilizeze toate mijloacele de care dispun pentru a atinge scopul articolului 39 CE (a se vedea Hotărârea van Munster, citată anterior, punctul 32).

50 Având în vedere toate cele arătate mai sus, trebuie să se răspundă la întrebările adresate că articolul 39 CE trebuie interpretat în sensul că se opune ca autoritățile competente ale unui stat membru să aplice o legislație națională care, conform articolului 40 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul nr. 1408/71, condiționează dobândirea dreptului la prestații de invaliditate de scurgerea unei perioade de un an de incapacitate primară, în cazul în care o asemenea aplicare are drept consecință faptul că un lucrător migrant a plătit în cadrul regimului de securitate socială al acestui stat membru contribuții pentru care nu va beneficia de prestații și este astfel dezavantajat în raport cu un lucrător care nu emigrează.

Cu privire la cheltuielile de judecată

51 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a patra) declară:

Articolul 39 CE trebuie interpretat în sensul că se opune ca autoritățile competente ale unui stat membru să aplice o legislație națională care, conform articolului 40 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul (CEE) nr. 1408/71 al Consiliului din 14 iunie 1971 de aplicare a regimurilor de securitate socială în raport cu lucrătorii salariați, cu lucrătorii care desfășoară activități independente și cu membrii familiilor acestora care se deplasează în cadrul Comunității, în versiunea modificată și actualizată prin Regulamentul (CE) nr. 118/97 al Consiliului din 2 decembrie 1996, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE) nr. 647/2005 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 aprilie 2005, condiționează dobândirea dreptului la prestații de invaliditate de scurgerea unei perioade de un an de incapacitate primară, în cazul în care o asemenea aplicare are drept consecință faptul că un lucrător migrant a plătit în cadrul regimului de securitate socială al acestui stat membru contribuții pentru care nu va beneficia de prestații și este astfel dezavantajat în raport cu un lucrător care nu emigrează.

Semnături